

یادداشت اول

ستاره و سیمرغ

سعید مروق

چهل و سومین جشنواره فیلم فجر، به سیاق چند دوره اخیر، بیشتر جولانگاه جوانان جویای نام است تا چهره‌های شناخته شده. روزگاری عیار فیلم فجر را با حضور یا عدم حضور داریوش مهرجویی، مسعود کیمیایی، بهرام بیضایی، ناصر تقوایی، عباس کیارستمی، کیانوش عیاری، ابراهیم حاتمی کیا، رسول ملاقلی پور و در سال‌های بعد پرویز شهبازی، اصغر فرهادی، حمید نعمت‌الله و سعید روستایی می‌سنجیدند. فجر بازی بزرگان بود و سکوی پرتاب جوانان. سال‌هاست که فیلم فجر، به دلایل مختلف و متنوع از ترکیب پرستاره کارگردانان نام آشنا فاصله گرفته است. نتیجه اینکه هر سال با مشاهده خروجی کار هیأت انتخاب جشنواره با تعداد زیادی نام‌های ناآشنا مواجه می‌شویم. انبوه فیلم اولی‌ها و کارگردان‌هایی که با فیلم دوم و سوم به جشنواره می‌آیند، آسمان فیلم فجر را کم ستاره کرده است. اگر در دهه‌های ۶۰، ۷۰ و حتی ۸۰ فیلم فجر با حضور پدیده‌وار چهره‌های نوظهور غافلگیر می‌شد، حالا سال‌هاست چاره‌ای جز دل بستن به جوانان ندارد. تغییر نسل فیلمسازان اتفاقی طبیعی است ولی این اصالت طبیعی نیست که بیشتر کارگردان‌های حاضر در جشنواره‌های باقیمت طولانی را چهره‌های ناآشنا تشکیل دهند. جشنواره‌ای که به شکل‌های طعنه بر انگیز، فیلم‌های خارج از مسابقه‌اش جذاب‌تر از فیلم‌های بخش رقابتی به نظر می‌رسند.

ابراهیم حاتمی کیا شاخص‌ترین نام میان سینماگران حاضر در جشنواره امسال است و همانطور که انتظار می‌رفت بلیت‌های فیلمش هم بیشتر و زودتر از بقیه فروش رفت. حاتمی کیا به همراه رسول صدرعملی، از معدود بازیگران جشنواره‌های باشکوه دهه‌های ۶۰ و ۷۰ است. اینکه او می‌تواند با فیلم تازه‌اش توجه تماشاگران را به سیاق سال‌های «از کرخه تا راین» و «آژانس شیشه‌ای» جلب کند، شاید کلیدی‌ترین پرسش جشنواره امسال باشد. برای رونق جشنواره مهم است که بزرگان بزرگی کنند. در مورد رسول صدرعملی هم این موضوع صدق می‌کند و همه دوست دارند موفقیتی از جنس «من ترانه پانزده سال دارم» برای صدرعملی تکرار شود.

اما جوانان، تا همین جا و براساس چند نمایش خصوصی قبل از آغاز جشنواره فجر خبرهای امیدوارکننده‌ای درباره یکی دو فیلم اولی به گوش رسیده که یکی از فیلم «بازی را بکش» است. فجر با این میزبانسن نیاز به پدیده‌های پرفروغ و امیدبخشی دارد. سال‌هاست که در مورد فیلم فجر، کف انتظارات را لحاظ می‌کنیم و اگر قرار است امسال ماجرا متفاوت باشد باید به آنچه اعضای هیأت انتخاب پس از پایان کارشان گفتند خوش‌بین باشیم و ما هم که اساسا به امید زنده‌ایم.

سکانس افتتاحیه فجر چهل و سوم

اشک‌ها و لبخند‌ها

جالب توجه افتتاحیه امسال بود و در مراسم تقدیر از منوچهر والی‌زاده این صداپیشه پیشکسوت به دلیل مشکلات جسمی حضور نداشت. فرزاد حسنی در ابتدای مراسم به پوستر جشنواره و فیلم «مادر» اشاره کرد و از نقش مادرانگی این فیلم گفت و بعد با بیان اینکه به فریدون جیرانی (که در جمع حاضر بود) درس تاریخ پی می‌دهد، یادآوری کرد که این فیلم در دوران حضور خود در جشنواره هیچ جایزه‌ای برای خود علی حاتمی نداشت.

مراسم افتتاحیه جشنواره فیلم فجر عصر پنجشنبه، یازدهم بهمن‌ماه با حضور جمعی از هنرمندان و مدیران برپا شد. سعید عباس صالحی (وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی)، رائد فریدزاده (رئیس سازمان سینمایی)، مهدی شفیعی (معاون سازمان سینمایی)، علیرضا تابش، حبیب ایل بیگی، سیدضیاء هاشمی، مرضیه برومند، فریدون جیرانی، جواد طوسی و محمدرضا شریفی نیز از جمله حاضران در مراسم بودند. تجلیل از سیروس الوند و رضا بابک از بخش‌های

مدیریت فرهنگی وقت هم کمک کرد و با فیلم‌هایی که ساخت در دل بحران سینمای ایران، به‌عنوان کارگردانی پیشرو عمل کرد. او در دل تحول فرهنگی که در دهه ۶۰ رخ داد فعالیت کرد و اوایل دهه ۷۰ فیلم‌های مهمی ساخت. الوند ۴ دهه فیلم‌سازی کرد اما متأسفانه در دهه ۹۰ موفق به ساخت فیلم نشد. سپس جواد طوسی گفت: «می‌خواهم به شهر و محله اعتبار بدهم و بگویم وقتی اسم «مامزاده یحیی» می‌آید، نسل ما به یاد مدرسه‌های می‌افتد که عیسی الوند، پدر سیروس الوند در آن مشغول به کار بود. عیسی الوند در آن مدرسه فرهنگسازی می‌کرد و باعث ایجاد تعلق خاطری در هم‌نسلان من به ری و آن محله شد. حتی فیلم «گوزن‌ها» که نقطه استناد تاریخ به حساب می‌آید نیز از آن مدرسه و عیسی الوند بهره گرفته است. سیروس الوند در چنین خانواده‌ای رشد کرد.» او ادامه داد: «سیروس الوند کارش را در سینما با نقدنویسی و دنیای مطبوعات آغاز کرد. نقدی که او بر فیلم «قیصر» نوشته است بی‌نظیر است و هنوز هم می‌شود به آن اتکا کرد. فیلم‌های سیروس الوند کانون گرم خانواده را هدف می‌گیرد و با مخاطب همدل

می‌شود. دوست دارم در پایان بگویم که فیلم‌سازی مثل سیروس الوند نباید در نقطه انزو قرار بگیرد و مدیران باید برای این افراد مسیر بهتری تعریف کنند.» در ادامه ماهر الوند، بازیگر گفت: «افتخار می‌کنم که دختر سیروس الوند هستم.» در ادامه برنامه منوچهر شاهسوری نیز به روی صحنه آمد و به‌صورت ویژه از همسر سیروس الوند تشکر کرد که در تمام این سال‌ها همراه مسیر او بوده است. «در نهایت بعد از دریافت لوح تقدیر، سیروس الوند گفت: «ما در انباری خود صندوقچه‌ای داریم که به یادگار از مادرم برایمان مانده است. داخل صندوق، کاغذ و اسناد و یادگاری‌های بسیاری هست. چند وقت پیش لابه‌لای محتویات صندوقچه می‌گشتم که قرارداری را دیدم از فیلمی که من فیلمنامه‌اش را نوشته بودم. آن فیلم ساخته و اکران شد و من هم به موقع دستم‌زدم را دریافت کردم. این تجربه حرفه‌ای در سن ۱۷ سالگی من رقم خورد و برایم انگیزه بخش بود. حالا باید بگویم از اینکه مراسم بزرگداشت من نیز زمانی برگزار می‌شود که هنوز زنده‌ام، بسیار خوشحال هستم.»

تجلیل از سیروس الوند در شب تولد ۷۴ سالگی نخستین بخش از مراسم بزرگداشت‌های جشنواره فیلم فجر ۴۳، به تجلیل از سیروس الوند، کارگردان پیشکسوت سینمای ایران در شب تولد ۷۴ سالگی اش اختصاص داشت. بعد از بخش کلیبی که سیروس الوند در آن خاطر اتسی از دوران کاری‌اش را بیان می‌کرد، فریدون جیرانی، جواد طوسی و ماهر الوند برای قدرانی از الوند، در شبی که مصادف با سالروز تولد او بود به روی صحنه آمدند. جیرانی در ابتدا گفت: «من و سیروس الوند هم‌نسل هستیم و تنها یک سال اختلاف سنی داریم. او خیلی زود نوشتن را آغاز کرد. یاد هست در مجله «فردوسی» به سردبیری عباس پهلوان از ایشان نقدی خواندم که درباره فیلم «جوانان زیر آفتاب» بود. بعد از آن هم با تقی مختار در نشریه «ماه‌نو» کار کرد و گفت‌وگوهای بی‌نظیری را انجام داد که از میان آنها می‌توان به مصاحبه‌اش با پرویز دویبی اشاره کرد.» جیرانی بیان کرد: «سیروس الوند جزو نسل دوم فیلم‌سازی بودند که پلی میان سینمای روشنفکری و تجاری برقرار ساختند. او در جریان فیلم‌سازی خود

تجلیل از رضا بابک برای همه خاطرات تصویرگری که برای نسل‌های مختلف ساخت

- دومین مراسم بزرگداشت چهل و سومین جشنواره فیلم فجر با حضور مرضیه برومند و محمدرضا شریفی‌نیا به تجلیل از رضا بابک اختصاص داشت.
- مرضیه برومند با بیان اینکه صحبت کردن از رضا بابک و آثارش کار بسیار سختی است، گفت: او دوست عزیز من است و از دوران کودکی با هم بزرگ شده‌ایم. ما از کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان با هم نمایش را شروع کردیم و سال‌های قبل از انقلاب من بیشتر برای او بازی کردم و پس از انقلاب نوبت به او رسید که برای من بازی کند. سال‌هاست با هم کار می‌کنیم. باید بگویم رضا بابک به گردن تمام کارهای کودک در تئاتر، سینما و تلویزیون حق دارد و اگر او نبود این همه پیشرفت برای کارهای کودک رقم نمی‌خورد.
- رضا بابک نیز گفت: ما در تمام این سال‌ها با هم بسیار دعوای کردیم چرا که سر کیفیت و کار بود. خیلی از شعرهای من را مرضیه برومند درست کرد چرا که استعداد بزرگی است و بسیار از او تشکر می‌کنم چرا که با تمام اختلافاتی که با هم داریم آمدی و منت بر سر من گذاشتی.
- محمدرضا شریفی‌نیا نیز گفت: همیشه به‌دوران توصیه کردم و دوست داشتم این اتفاق برای بازیگرانی که نقش‌های کوتاه در سینما بازی می‌کنند بیفتد. امشب چراغ اول را روشن می‌کنم. او در فیلم «به رنگ ارغوان» بسیار کوتاه حضور داشت، اما باید جایزه‌ای در حد اسکار می‌گرفت.